

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. VIII. Ad efficaciam doloris requiritur propositum emendationis, extendens se ad amnia moraliter in particulari si proponerentur. Sufficiet propositum virtuale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

defectus in illa materia est gravis; vel, quod in idem recidit, ideo neque omnino peccatum veniale fictum est materia gravis.

Deinde falsum est, quod quælibet materia sub una Consecratione, tam fiat Sacramentum Eucharistia, quam omnis materia Sacramenti Pœnitentiæ cum ceteris sub una Absolutione fiat Sacramentum Pœnitentiæ, nam in Sacramento Pœnitentiæ tantum est unica forma, & unicum conficitur Sacramentum; in Eucharistia verò tot sunt Sacramenta, quot sunt hostiæ distinctæ; & licet forma videatur, & sit formaliter una; virtute tamen censetur multiplex. Unde si in unaquaque hostia non verificaretur, fieret irritum integrum aliquod Sacramentum.

Sed contra; etiam forma Pœnitentiæ virtualiter multiplicatur; nam singula peccata venialia possent esse materia sufficiens singularem Absolutionem, cum possit unum peccatum veniale remitti sine alio.

Respondeo; potest omnino remitti; equidem quando simul plura peccata venialia absoluntur, nullus dicit ibi esse plura Sacramenta; nam licet sint plures remissiones, nihilominus una est & eadem gratia remissiva; neque enim quia unum, vel plura confitentur peccata, ideo quis accipit majorem gratiam.

Casus ergo similis esset, si duo simul confiterentur, & unus esset omnino indispositus; quippe tunc indispositus peccaret mortaliter, quamvis adhuc forma haberet suum effectum respectu alterius; quia nimirum in tali casu plura conficiuntur Sacramenta Pœnitentiæ, & unum Sacramentum totaliter frustratur suo effectu.

Sicuti si Episcopus consecrans diceret pluribus, *Accipite potestatem* &c. tamen si forma diceretur omnibus simul, fieret tamen multiplex Sacramentum, & ipsa forma esset virtualiter multiplex, ac si diceret; *Accipe tu, & Accipe tu*; ideoque non minus peccaret, qui inter ipsos incapax foret Sacramenti, ac si solus ordinaretur.

Ceterum quæ peccati venialis, eadem videtur ratio peccati mortalis, prius directè remissi per aliam Absolutionem. Item quæ venialis peccati non dolorosi, eadem apparet ratio peccati venialis ficti; cum hac tamen differentia, quod peccatum veniale fictum sit mendacium.

Neque puto esse peccatum mortale (quidquid Aliqui dixerint) falsò se accusare de peccato mortali, tamquam semel directè remisso per Absolutionem sacramentalem; quamvis enim notabiliter varietur iudicium Confessarii in ordine ad conceptum & estimationem de conscientia pœnitentis, quod attinet ad culpam præteritam; attamen cum illud iudicium non pertineat ad Sacramen-

tum præsens, & pœnitens sapius possit sine gravi peccato seipsum infamare; etiam de falso crimine, si ad sit iusta causa, non video quare hoc semper sit peccatum mortale.

Secus dicendum de illo, qui fictè confitentur peccatum mortale, ut nunquam remissum; nam decipit iudicem in re gravi & necessaria ad præsens iudicium, eo modo quo deciperet per negationem criminis veri, neque minor datur occasio variandi iudicium sacramentale, de quo infra adhuc redibit occasio loquendi.

Hoc tantum impræsentiarum noto, raro contingere, ut quis se accuset de peccato mortali ficto; sæpè autem fieri posse, ut quis confiteatur peccatum veniale; quod non fecit, aut certè quod fecit, cum indebito dolore; idque, ut supra insinuavi, defectu propositi de cætero non peccandi, quod tamen propositum necessarium est, ut nunc amplius declaro, & erit

CONCLUSIO VIII.

Ad efficaciam doloris requiritur propositum emendationis, extendens se ad omnia mortalia in particulari si proponerentur. Sufficiet propositum virtuale.

Incipio ab ultima parte, cui non immeror; quia eam longè & latè discussi disp. 6. sect. 2. concl. 2. Tantum quæro, an possit quis securà conscientia omittere voluntariè propositum explicitum seu formale, distinctum ab actu detestationis seu displicentiæ. Respondent plurimi negativè; quia saltem est de præcepto divino. Deinde; quia exponitur Sacramentum periculo nullitatis.

Sed si verum est, quod in Sacramentis liceat materia probabilis (ubi non obstat lex Ecclesiæ, vel charitatis, aut iustitiæ) de quo egimus disp. 1. sect. 7. concl. ultimâ, cur hoc non liceat? Intellego extra articulum mortis. Nam in articulo mortis ob damnum irreparabile, quod sequi posset, non liceret sequi sententiam probabilem, quæ non tolleret talis damni periculum.

Deinde, propositum formale non aliter est de præcepto divino, quam quatenus est necessarium ad substantiam Sacramenti, aut justificationem; simili modo, quo formalis dolor est de præcepto divino. Et quamvis ex Concilio Tridentino satis constet, ad substantiam Sacramenti necessarium esse formalem dolorem, ut videre poteris concl. 1. equidem similis necessitas formalis propositi emendationis nec ex hoc, nec ex aliis Conciliis evidenter probatur.

182. Peccat mortaliter, qui fictè confitentur peccatum mortale, ut nunquam remissum;

183. An quis voluntariè possit omittere formale propositum emendationis.

Necessitas propositi formalis non probatur ex Concilio.

Quapropter si pœnitens, qui sibi ipsi quodammodo ministrat materiam hujus Sacramenti, posset extra articulum mortis adhibere dolorem, qui aliundè, puta ex motivo suo, probabiliter tantum sufficeret ad substantiam & effectum Sacramenti; non video cur pari ratione non posset omittere voluntariè propositum explicitum seu formale, distinctum ab actu detestationis. Nihilominus contrarium in praxi suadendum; quia via tutior, quam convenit eligere, nisi aliquid obstat.

184. Cur non sufficiat propositum formale absque dolore formali.

Non gravetur Lector, si adhuc unam proposuero questionem. Si dolor formalis, absque proposito formali, sufficit ad valorem & effectum Sacramenti, cur non etiam propositum formale absque dolore formali? Sicut enim dolor & detestatio ex efficaci & universalis odio peccati & offensæ divinæ, includit virtualiter propositum circa futura; sic etiam propositum non peccandi ex simili odio, implicitè continet detestationem peccati præteriti. Unde qui diligit Deum propter se super omnia actu efficaci, & ex hoc motivo proponit firmissimè, custodire ejus mandata, eo ipso dicitur communiter habere Contritionem virtualement; quia in eo actu continetur implicitè detestatio peccati præteriti, licet homo non recordetur, nec putet se peccasse. Cur ergo talis actus non sufficiat?

Ratio à priori voluntas Christi.

Respondet ut supra Concluf. 1. stat prioratione à priori voluntas Christi, de qua constat ex Conciliis Florentino & Tridentino.

185. Ratio congruentiæ.

Ratio congruentiæ est; quia ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur Confessio peccati præteriti; illa autem moraliter nequit esse absque formali detestatione; neque enim est nuda narratio peccatorum, sed cum ordine ad Absolutionem seu remissionem; voluntas autem Absolutionis supponit formalem detestationem seu odium, ut clarum est; ideo quippe pœnitens petit Absolutionem à peccato præterito, quia illud sibi displicet.

Potius ex detestatione oritur propositum, quam è converso.

Aliunde autem ad Sacramentum Pœnitentiæ non est necessaria memoria peccati futuri; adeoque sæpius contingit; ut pœnitens ita occupetur circa detestationem peccati præteriti, ut nulla animum subeat cogitatio peccati futuri, ac proindè frequens foret periculum invaliditatis, si expressam propositum non peccandi de cætero esset necessarium.

Accedit, naturalissimum esse, ut potius ex vitæ præteritæ detestatione oriatur propositum in futurum, quam vice versâ ex proposito detestatio. Quin immo propositum posset esse in eo, qui nunquam peccavit; quo casu non haberet ita propriè rationem Pœnitentiæ aut Contritionis, tamen ex timore Dei, aut metu inferni conciperetur.

Interim notat Hiquæus in suo Comment. 186. 4. dist. 17. q. unica n. 69. Si præmiserit quædam examen suæ conscientiæ, & orationem, quæ impetraret à Deo gratiam contritionis & veræ Pœnitentiæ, modò sentiat in seipso propositum firmum vitandi peccati, cum confidentia in Dei adjutorio ac meritis Christi, non in seipso, argumentum erit à posteriori quietandi animum, & se fecisse veram Pœnitentiæ; quia tale propositum oritur ex Pœnitentiâ tali tanquam causa, sive Attritio sit, sive Contritio. Hæc ille.

Merito igitur Concilium Trident. sess. 14. cap. 4. docet, Contritionem non solum cessantem à peccato, & vitæ nova propositum & iudicium, sed veteris etiam odium continere, præsertim cum possit esse tale aliud propositum, ut neque in virtute illius, neque formaliter simul cum illo sit detestatio peccati præteriti, quin potius complacentia peccati præteriti, quod propositum indubiè non sufficit, contra hæreticos contrarium dogmatizantes, quos ibi damnat Concilium.

Quapropter, ut ad primam partem Conclusionis accedamus; certum est apud omnes Catholicos ad efficaciam doloris requiri propositum emendationis formale vel virtuale non tale, quale Hæretici somniant, quod potest consistere cum actuali complacentia in peccato præterito; sed tale; quod positivè excludat voluntatem peccandi. Pro quo

Nota, efficaciam doloris posse consistere partim circa peccatum præteritum, partim circa futurum. Et quidem, cum ad præteritum non detur potentia, stultus foret, qui absolute vellet facere, quod non peccasset. Nam verissimè dixit D. Hieronymus. Epist. 22: quæ est ad Eustochium: *Chim omnia posuit Deus: suscitare virginem non potest post ruinam; id est, Deus non potest facere, ut qui semel amisit integritatem carnis, nunquam eam amiserit.* Hinc Philosophus 6. Ethic. 2. approbat dictum Agathonis: *Hoc etiam ipse Deus, solus, carere videtur. Insectum ut faciat, quod factum est atque peccatum.*

Et ratio est, inquit Scotus 4. distinct. 1. q. 6. n. 5. quia nulla factio potest esse non ens, de alio quo non ente; quia maxime extendendo factioem, qualibet est vel entis de non ente, vel non entis, de ente, sicut in annihilatione, vel entis de ente; præteritum autem non est ens: & ipsum non præteritum est aliud non ens; ergo non potest ex præterito fieri, quod non sit præteritum.

Sufficit ergo ad efficaciam doloris circa præteritum, talis displicentia, vel detestatio, quæ peccator sic abominatur, peccatum, ut si res esset integra, faceret, peccatum tale vel tale non esse commissum, seu non fuisse committendum; & hic effectus explicatur per has,

has, aut similes propositiones: Vellem non peccasse; Vitam non peccassem; Heu mihi; Displacet mihi; Penitet me, quod Deum offenderim. Eliciturque aliquando per modum fugæ, & aversionis à peccato; aliquando per modum prosecutionis, quæ habet pro objecto non peccasse; estque indifferens utrovis modo elicitur; quamvis frequenter unus alterum concommitetur, & ex prosecutione nascatur fuga. Ita Herinck disp. 2. n. 21.

Potest efficacia circa futurum, ipsa est absoluta voluntas de cætero servandi mandata, & Deum non offendendi mortaliter. De hac voluntate, præter alibi dicta, quæ non iudico repetenda, specialis hic movetur controversia, an sufficiat propositum generale cavendi peccata. Hiquæus suprà n. 70. respondet, si illud propositum sit absolutum & perfectum, ita ut secundum affectum includat formaliter aut virtualiter propositum particulare, maximè circa peccata confessæ, sufficere.

Sed quid sit propositum sit consulum & in genere, ita ut ex efficacia sua non determinet voluntatem ad propositum particulare deferendi hoc aut illud peccatum in specie, tamen ei applicetur per cogitationem?

Respondent Quidam, inquit Hiquæus suprà, sufficere tale propositum, neque debere Confessorem in specie interrogare penitentem, an habeat propositum deferendi hoc peccatum confessum, aut non committendi illud de cætero, si viderit periculum esse, ne ille complacet magis in peccato, & dicat se non habere propositum, quia alioquin hoc esset tentare penitentem.

Hanc sententiam (prosequitur dictus Auctor) audio à Quibusdam praticari, nescio certè, quibus Auctoribus, aut quo fundamento. Fortè occasione hujus praxis desumpserunt ex Sanchez lib. 3. Sum. cap. 7. n. 9. qui agens de reo, qui illegitimè negavit coram iudice veritatem, dicit: Cautè se debet habere Confessarius circa hoc propositum reorum fatendæ veritatis, si iterum rogentur. Si enim credat fore ut iterum non rogentur, nil debet rogare de tali proposito, ne penitentes tentet, & exponat periculo denuò peccandi, habendo propositum contrarium, cum sit difficillimum negotium fateri proprium crimen. Sed satis est, ut in genere proponant cavere imposterum peccata.

Immo si credat fore, ut iterum rogentur, nec coniciat Confessarius in penitente animum negandæ veritatis, non debet etiam ipsum tentare, interrogando de hac re; cum tunc non sit in peccato mortali, id enim jam transit. Et satis est in genere proponere emendam. Et quamvis prima opinio vera esset

(puta, quòd ultrà debeat se offerre ad fatendam veritatem) si penitens sit in bona fide, debet Confessarius non certiore illum facere de hac obligatione, utpote quæ difficillima est, & rarò acquiescet. Hactenus Sanchez.

Quidquid sit de obligatione fatendæ veritatis; quantum spectat ad propositum emendationis, existimat Hiquæus suprà nu. 71. hanc sententiam nec veram, nec tutam esse, neque ullo modo trahendam in praxim. Et nu. 78. censet illam doctrinam erroneam in in fide, & perniciosam Ecclesiæ, & populo, & Republicæ, & salutem animarum; ac proinde dignam, quæ auctoritate Prælatorum excuscederetur; alioquin, inquit, nullus est in mundo adeò pervertus Christianus, quin sic posset confiteri, & sumere Sacramenta quotidie; quod nihil aliud est, quàm ea prostituere & profanare, & favere improbitati.

Sed quæ ratio hujus censura? De fide est, inquit præfatus Auctor nu. 71. odium veteris vitæ, & inchoationem novæ, requiri ad fructuosam Penitentiam; sed neque talis habet odium vitæ prioris, neque inchoationem novæ; neque dolet, neque emendatur de tali peccato ullo modo secundum propositum absolutum voluntatis: ergo &c. Minor, de qua sola potest esse questio, probatur; quia nullus efficaciter dolet de peccato commisso, aut proponit emendam, aut vitam novam, qui affectu manet conversus ad peccatum; sed quicumque ita dispositus est, ut in particulari interrogatus à Sacerdote, respondeat se non velle deferere tale peccatum, verè secundum affectum nec dolet de peccato, neque proponit emendam & vitam novam; quæ necessariò requiruntur, saltem quoad affectum seu intentionem & propositum absolutum: ergo is non verè penitet, sed sicut tantum & verbaliter.

Hæc ergo sit probatio primæ partis nostræ Conclusionis: licet enim non requiratur propositum emendationis, actu se extendens ad singula peccata mortalia in particulari; nam neque talis dolor requiritur, ut constat ex dictis disput. 6. sect. 2. concl. 6. equidem necessarium est tale propositum universale sive in genere, quod virtualiter se extendat ad singula in particulari, prout similis dolor necessarius est. Iam autem nullus auctus voluntatis virtualiter extenditur ad aliquod objectum, qui non est natus inducere determinatè similem actum circa illud objectum, vel certè ex efficacia sua excludere actum contrarium.

Sicut, inquit Scotus 4. dist. 15. q. 1. n. 10. in fine, non est necesse, intellectum simul considerare hoc peccatum & illud, & ita non est necesse, voluntatem simul penitere. (id est dolere) de hoc &

190. Contrarium censet Hiquæus dicens, doctrinam illam esse erroneam in fide.

Ratio hujus censura.

191. Probatur & pars Concl.

illo ... sed tamen dum considerat unum, & penitet de illo, saltem habitualiter, satisfaciendo de alio, hoc est, animo promptus est si cogitaret aliud, ad satisfaciendum de alio. Porro quæ doloris, eadem est ratio propoliti, cum ipse dolor sit propoliti virtuale.

Sicut ergo non sufficeret dolor, qui ita verfaretur circa unum peccatum mortale, ut si penitens interrogaretur de alio, responderet se non dolere; pari quoque ratione non sufficeret propoliti, quod ita verfaretur circa unum peccatum mortale, aut circa omnia in genere, ut si penitens interrogaretur de alio, aut de aliquo in particulari, responderet se non proponere emendationem.

192. Dices; Tridentinum sess. 14. c. 4. docet sufficere Attritionem, si voluntatem peccandi excludat, id est, si non habeat actualem complacentiam in peccato præterito, seu voluntatem actualem peccandi de cætero.

Responso. Respondetur, illa expositio videtur esse contra ipsum Tridentinum eodem cap. ibi: *Declarat igitur sancta Synodus hanc Constitutionem, non solum cessationem à peccato, & vitæ novæ propositum & inchoationem, sed veteris eius odium continere.* Ubi expresse distinguit inter cessationem à peccato, id est, carentiam actualis propoliti de cætero peccandi, & vitæ novæ propositum, id est, positivam aliquam voluntatem non peccandi de cætero.

Itaque exclusionem, de qua infra agit, intelligit non tantum negativè, sed etiam positivè. Ergo ad veram Attritionem requiritur non solum carentia actualis voluntatis peccandi, sed ad minus etiam absentia voluntatis habitualis, juxta dicta disp. 6. sect. 2. concl. 2. n. 84. id est, requiritur talis dispositio seu constitutio voluntatis, ut penitens interrogatus, ut, inquam, vi talis dispositionis, seu stante præsentis animæ constitutione responderet, se nolle amplius Deum mortaliter offendere.

Atque ut talis dispositio non requireretur, sed sufficeret dolere de peccato commisso, & carere actuali proposito peccandi de cætero, saltem hæc ipsa carentia requiritur humano modo per liberam suspensionem voluntatis peccandi de cætero; sed quicumque est ita dispositus, ut interrogatus de hoc vel illo peccato in particulari, responderet, se velle amplius peccare; tantum excludit seu potius caret voluntate peccandi ex inadvertentia, non verò liberè & ex deliberatione; ergo &c.

Hinc rectè Innocentius Papa II. in Concilio Romano. c. 22. & refertur de Penitentia dist. 5. c. 8. *Frates nostros Episcopos & Presbyteros admonemus, ne falsis Penitentibus laicorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiantur. Falsam autem Penitentiam esse constat, cum spiritus pluribus de uno solo Penitentia agitur, aut cum sic agitur de uno, ut non discedatur ab alio: sicut reverà non disceditur, dum penitens interroga-*

tus respondet, se velle adhuc peccare tali aut tali peccato. Addit Innocentius: *Falsa etiam sit Penitentia, cum penitens ab officio vel curiali vel negotiali non recedit, quod sine peccato agere nulli ratione prævalet.*

Quæro igitur; teneretur Confessarius interrogare penitentem, an velit relinquere occasionem proximam peccati, quando videt, quod interrogatus responderet, se nolle relinquere, etsi hic & nunc nihil cogitet de illa occasione? Putas quod posset talem tui conscientiam absolvere? Exultimas, quod posset absolvere usurarium non obligando, aut interrogando eum, an velit restituere, si prævidet ipsum esse in tali dispositione, ut responderet, se non velle restituere, quamvis hic & nunc careat positivâ voluntate non restituendi? Quare ergo similiter, tenendo eum debere dicere veritatem, quare, inquam, Confessarius, qui credit fore, ut iterum rogetur, & videt in penitente animum negandæ veritatis, id est, talem dispositionem seu constitutionem animæ, ut penitens interrogatus, non obstante proposito generali, responderet, se nolle dicere veritatem; cur quæso non deberet tali casu Confessarius eum interrogare de hære, & obligare ut responderet veritatem?

Si dixeris; quia exponitur periculo demerendi peccandi, habendo actualem voluntatem negandi, cum difficillimum sit negotium fatendi proprium crimen. Respondeo, etiam difficillimum est usurario restituere, & homini librico delerere proximam occasionem peccandi. Et tamen hi admonendi sunt & obligandi; alioquin non absolvendi, si taliter sint dispositi, ut admoniti nollent restituere, aut delerere proximam occasionem.

Sed contrà; Alexander III. extra de Penitentia & Remissio. c. 5. scribit in hæc verba Bealuacen. Episcopo: *Quod quidam ad Confessionem de criminibus veniunt, & quantum confitentur, se tamen asserunt abstinere non posse. Consultationis tue taliter respondemus, quod eorum Confessionem recipere debes, & eis de criminibus consilium exhibere.* Ergo multò magis recipienda est Confessio eorum, qui carent actuali voluntate peccandi, etsi, juxta jam dicta, ita dispositi sint, ut interrogati responderent, se velle peccare.

Respondeo; planè recipienda est, sed non ad Abolutionem. Ad quid ergo? Ad Consilium, non enim dicit Pontifex: *Recipere debes, & eis de criminibus Abolutionem exhibere, sed, Consilium exhibere.* Unde continud lubjungitur: *Quia licet non sit vera buiusmodi Penitentia, id est, fructuosa seu sufficiens ad fructum Abolutionis, admittenda est tamen eorum Confessio, & crebris & salutaribus monitis Penitentia indicenda.* Id est, ad veram Penitentiam, seu verum dolorem, cum proposito non peccandi de cætero inducendi.

Arguis

192. Objectio ex Conc. Tri.

Responso.

Trident. requirit positivam exclusionem voluntatis peccandi.

193. Saltem requiritur liberè carentia voluntatis peccandi.

Quæ sit falsa Penitentia ex Innoc. 2. in Conc. Rom. cap. 22.

Arguis rursus : si conjuges v. g. sint in bona fide, neque timetur aliquod inconveniens ex silentio impedimenti occulti; sed contra...

Et ideo merito Confessarii per se seu regulariter abstinent ab illa singulari interrogatione; praesertim quia qui hodie proponit non amplius fornicari sive ex motivo offensae...

198. Confessarii per se loquendo non tenentur singulariter interrogare.

videtur sententia D. Bonae ventura.

199. Obiectio.

Responsio.

formaliter, aut virtualiter se extendens ad omnia mortalia; id est, talis dispositio in voluntate, ut omnibus manentibus quae nunc sunt, ex vi illius actus, quem nunc elicit, aut aliquando elicit voluntas, & adhuc habitualiter permanet, omnia peccata in particulari detestaretur, & nollet voluntas ea de cetero committere, si in particulari proponerentur ut talia.

Sed nunquid idem dicendum de peccatis venialibus?

CONCLUSIO IX.

Ad efficaciam doloris sufficit propositum particulare, extendens se ad sola venialia confessa. Potest dari universale, extendens se ad omnia.

200. Probatur i. pars Concluf.

Um nulla sit necessitas confitendi omnia peccata venialia, immo confitendi aliqua; sicuti non requiritur dolor universalis, sed sufficit particularis de illis peccatis venialibus, quae penitens subicit Clavibus Ecclesiae; pari ratione non requiritur propositum universale, sed sufficit propositum particulare, extendens se ad illa tantum venialia, quorum petitur Absolutio sacramentalis. Porro necessitas huius propositi eodem modo probatur, quo supra Conclusionem primam probavimus necessitatem doloris.

201. Est moraliter impossibile vitare omnia peccata venialia. Probatur ex Scrip. 1. Ioan. 1.

Neque de hoc puncto est specialis controversia inter Doctores; sed disputant, an & quomodo possit dari propositum efficax circa omnia peccata venialia, cum moraliter impossibile sit omnia vitare, juxta illud 1. Ioan. 1. v. 8. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Quae verba explicans Concilium Milevitanum cap. 6. ait: Quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat, propter humilitatem oportere dici nos habere peccatum, non quia veritas est; anathema sit.

Conc. Milevitano.

& Trident.

Omitto cap. 78. & ubi iteratis vicibus hanc doctrinam definit, & solum subscribo verba Concilii Trid. sess. 6. can. 23. Si quis hominem semel iustificatum dixerit.... posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex specialis Dei privilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Ecclesia; anathema sit. Ratio sumitur ex humana fragilitate; & continua impugnatione fomitis ac demonis, atque ex pluribus occasionibus inducentibus ad venialia.

Ratio, humana fragilitas &c.

202. An hoc sit intelligendum etiam de venialibus.

Et quoniam haec ratio etiam locum habet in peccatis venialibus perfecte deliberatis, putat Felix de Grat. c. 5. diffin. 8. n. 7. hominem non posse in tota vita peccata omnia

venialia perfecte deliberata vitare, nisi ex specialis Dei privilegio. Sed, ut verum fatear, hoc non requiritur ad veritatem Scripturae, aut Conciliorum.

Docet praeterea idem Auctor n. 8. hominem per totam vitam sine speciali privilegio posse abstinere ab aliquo determinato peccato veniali, v. g. furto rei levis, ut patet per experientiam; secus ad venialibus circa sensibilia gustus & tactus, quoniam plures occasiones & tentationes illorum occurrunt. De mendacio levi plures dubitant, & Aliqui dicunt, non posse vitari sine speciali privilegio, tum propter fragilitatem humanam & innumerabiles occasiones; tum quis in Psalmo 115. v. 2. dicitur: Omnis homo mendax. Sed, inquit Felix, hoc non convincit; nam Augustinus & Hieronymus explicant de homine suae naturae relicto, id est, homo ex se est mendax.

Interrogas Felicem; poterit quis sine speciali privilegio pro parvo tempore esse sine veniali peccato? Respondet n. 9. affirmativus citans D. Augustinum lib. de Nat. & Grat. c. 62. Sed ibi nihil aliud invenio ad propositum, quam haec verba: Beatus vero Hieronymus.... quid dixerit contra id, quod dicimus; vel quod istum (Pelagium) adhaeret, nescio; nisi quia posse esse hominem mando corde testatus est. Quis negat? Sed gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, non sola arbitrii libertate. Et infra: Quisquis non credit Ioanni Apostolo, qui nec ipse ait: Si dixerimus quia peccatum non habuimus, sed, non habemus, Episcopo Hilario quomodo cessurus est? Pro gratia Christi clamor, sine qua nemo iustificatur, tamquam sufficienti naturae libero arbitrio.

Sanè si de mente D. Augustini queritur, non tantum pro parvo tempore, sed etiam pro tota vita hominem posse esse absque ullo peccato cum gratia Dei, expressissime docet lib. 2. de peccat. merit. c. 6. quod sic incipit: Nam qui dicunt, esse posse in hac vita hominem sine peccato, non est eis continuo incauta temeritate ostendendum, si enim esse posse negaverimus, & hominem libero arbitrio, qui hoc volendo appetit, & Dei virtuti vel misericordiae, qui hoc adjuvando effici, derogabimus. Sed alia quaestio est, utrum esse possit, alia utrum sit; alia si non est, cum possit esse, ut non sit; alia utrum, qui omnino nunquam ullum peccatum habuerit, non solum quisquam sit, verum etiam poterit aliquando esse, vel possit. In hac quaestione propositio questionum, si à me quaeratur, utrum homo sine peccato possit esse in hac vita, constet posse per Dei gratiam, & liberum eius arbitrium.

Ad secundam quaestionem, videlicet, utrum sit, Respondet cap. 7. in principio: Esse non credo, magis enim credo Scripturae dicenti: Ne tentes in iudicium cum servo tuo, quoniam non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Psalm. 142. v. 2. Et cap. 15. in principio sic objicit illud ipsi: